

SZOLNOK-DOBOKA

Megjelen minden csütörtökön.

Felelős szerkesztő:

Hirdetési árak: egész oldal 48 K.

Hivatalos hirdetések garmondsora 30 fillér.

Előfizetési ár: egész évre 10 K.

Néptanítóknak, lelkészeknek és körjegyzőknek 8 kor.

Szerkesztőség a Sörház-utcában 1. sz. a. az emeleten van.

Szerkesztőségi óra minden hétköznapon d. u. 2—3.

Dr. Br. HORVÁTH EMIL.

Előkészületek a télre.

(V. L.) Eötvös József báró népektatási törvénye nincs besorozva az alapvető törvények közé. Pedig Magyarország jövőjére az alaptörvények között egy sem volt akkora hatással, mint a tankötelezettség elvének törvényben való kimondása. Ennek a törvénynek harminczhat esztendő érvénye — pedig mily lassu lépésben lett ez a törvény végrehajtva — közművelődésünknek egészen új perspektíváját tárja elő. Népünk 80%-a nem analfabeta többé. Ismeri a betűt és szereti. A nádfedelű kunyhók lakóit tán nem is forrasztaná utópiás álmokhoz a szociális szervezet, ha a szellemi unalom és a szellemi sovárgás érzelmei nem ülnének télen a lelkére, mikor a kényszerű munkaszünet unalmas napjait éli.

Azért, ha a tömegnevelő Róma ki tudta mondani a „panem et circenses” elvét: mily kiáltó kényszerűség készlet arra, hogy a mi iskolánkban a betűt megszerető népünk szellemi szükségével törődjünk. Azért a falusi népkönyvtárak ügye mind fontosabb kérdés-ként lép előtérbe.

Berzeviczynek a népkönyvtárak ügyében kiadott rendelete és a mód, a melylyel a nehéz háztartási viszonyok között lévő községeknek lehetővé teszi a könyvtár megszerzését, országsszerte elismeréssel találkozott. Mi azonban e helyen azokat a könyvtárakat akarjuk szóvá tenni, a melyeket községek, gazdakörök, ifjúsági egyletek ingyen kaphatnak meg. A földmivelésügyi minisztérium ugyanis már néhány év óta ingyenes népkönyvtárokat állít föl, eddig mintegy 1500-at. Az évi költségvetésbe 150 népkönyvtár van fölvéve s ezek a könyvtárak igen értékesek. Nemcsak gazdasági könyvek foglalnak helyet ezekben a könyvtárakban, hanem a szépirodalmiak is és ebből a legjava. Petőfi, Arany, Tompa, Jókai, Vas Gereben, Mikszáth. A miniszter ezt a könyvgyűjteményt nemcsak ingyen engedélyezi,

hanem a könyvtári szekrény árát is utalványozza.

A földmivelésügyi miniszter csak azt kívánja meg, hogy a midőn a község óhajt ilyen ingyen könyvtárt, a községi képviselői ülésen tárgyalják és határozzák el a dolgot, ígérje meg, hogy gondját viseli és szétkalóldni nem engedi. Ki kell azt is mondani, hogy a község minden lakosának ingyen ad olvasásra könyvet. A képviselőtestületi határozatot aztán közszemlére kell tenni és jóváhagyás végett a vármegye közgyűléséhez kell felterjeszteni. A jóváhagyás után a határozatot a földmivelésügyi miniszterhez kell fölterjeszteni.

Más eljárás követendő akkor, ha testületek, körök óhajtanák igénybe venni ezt az ingyen könyvtárt, hogy mily lépéseket kell tenni, arról esetről-esetre értesítjük az illető köröket, ha e tekintetben hozzánk fordulnak. Általában azonban az a tudnivaló, hogy csak azon egyesületek és körök kaphatnak könyvgyűjteményt, a melyeknek jóváhagyott alap szabályaik vannak és a könyvtár ingyenes használatát biztosítják, annak elkallódása esetén felelnek. Természetes, hogy egyesületek csak abban az esetben jönnek számításba, ha a községek nem akarnának nyilvános könyvtárt létesíteni.

Ezek a könyvtárak nagy ügyetvetéssel a népi irodalom legjelesebbjeinek közreműködésével voltak összeválogatva; biztosítva van, hogy ebben a könyvtárban nincs semmi selejtes, semmi céda, semmi néprontó, valamennyi irodalmi színvonalon van, gyönyörűségére a léleknek.

Azok, a kik a nép élén állanak, a kik vezetői, azok érdeklődését keltse föl ez a népművelődési akció, a szellemi táplálékra éhes falu népe hálával fogadja mindazt a közügyi tevékenységet, mely az ő érdekéért történik. Ugyis értelmiségünket — talán nem is egészeu alaptalanul, azzal vádolja a nép, hogy vele csak akkor törődik, mikor ezt saját érdekei javasolják.

Vármegyei közgyűlés.

Dés, okt. 18.

Szolnok-Dobokavármegye törvényhatósága október hó 15-én d. e. 10 órakor tartotta őszi rendes közgyűlését gróf Bethlen Pál főispán elnökle alatt, gyér számban megjelent tagok részvételével.

A gyűlés tárgysorozatának fontosabb pontját képezték a különféle választások, minők a legtöbb adót fizető megyebizottsági tagoknak 1905. évre kiigazított névjegyzékének elfogadása után a választási elnökök kiküldése. Igazoló választmány, egészségügyi bizottság és loállítás bizottságok, közigazgatási bizottsági tagok, központi választmány választása.

A megejtett választások eredménye ez:

Igazoló választmány elnökeül kinevezte a főispán Váshelyi Boldizsárt. Tagokul Hatfaludi József, Nik Ferencz, Govrik Ferenczet. Megválasztották Dr. Hankó Ödön, Dr. Csizér Ákos, Demeter Béla, Kozma Döme, Szilágyi Albertet.

Egészségügyi bizottságba: Aján Lukács, Barabás Samu, Bárdy Károly, Bárány Lukács, Bíró István, Csiki Elek, Demeter Béla, Fejérváry Jenő, Hatfaludy Ernő, Herman Tivadar, Dr. Intze Béla, Br. Inczedy Samu, Kopár Kristóf, László László, Maléter Zoltán, Muzsnai Károly, Nik Ferencz, Nagy György, Péter Antal, Puskariu Gergely, Rettegi Sándor, Schilling Ottó, Székely Gyula, Szilágyi Albert, Sófalvi Károly, Sz. Szabó Lajos, Tódrffy Lukács, Voith Simon.

Loállítás bizottságba Désen: Elnök Gr. Kornis Viktor. Tagok: Betegh Imre, Szilágyi Albert, Hatfaludy Ernő, állatorvos Csidey István; *Szamosújvárt* elnök Rettegi Sándor; tagok Szappanyos Agoston, Karácsonyi Sándor, Bogdánffy Gábor; állatorvos Pethe Endre.

Központi választmány: Barcsay Tamás, Betegh Imre, Bokros Lajos, Demeter Béla, Farkas Ferencz, Gajzágó László, Govrik Ferencz, Dr. Hankó Ödön, Hosszu Elek, Illosvay Jenő, Dr. Intze Béla, Kádár József, Kühbacher Ferencz, Maléter Zoltán, Muzsnay Károly, Nik Ferencz, Rettegi Sándor, Schilling Ottó, Sz. Szabó Lajos, Szilágyi Albert, Sterba Dezső, Ujfalvy Károly, Veress Dezső, Voith Gergely, Voith Jakab, Váshelyi Boldizsár, Welle János, Wolff Bogdán.

Közigazgatási bizottságba: Bokros Lajos, Montbach Sándor, Barcsay Tamás, Bárány Lukács, Hatfaludi József.

TÁRCZA.

A Margit-dalokból.

Irta: ÁBRÁNYI EMIL.

I.

Mint a forrás felszökellő,
Este támadt gyöngé szellő,
Rózsán bolygó fuvalom,
Halk fohász, mely égre lendül:
Ugy ömlik ki a szivemből
Minden rólad irt dalom.

Hány ember tör hatalomra,
Hányat úz a dicsvágy szomja,
Rang- s pénzvágytól hány beteg!
Nem dicsekvés, hogyha mondom:
Kaczagok e sok bolondon,
Mig szemedbe nézhetek!

Ők nem tudják mi a béke,
Mi az összhang üdvössége,
Édes álmom, hosszú csók....
Mi a feszek, hol kettecskén
Élhetünk, csicsergő fecském,
S oldalunkon a fiók.

Nagyszerű a végtelenség,
Csupa nagyság, csupa fenség,
Mig az ember — semmi, por!...
De világok milliója

Azt a szívet nem pótolja,
Mely hiven szívünkben forr!...

II.

Amit megírtam sok-sok év előtt,
Látom, valóra válik:
Karöltve járjuk a világot át,
Együtt leszünk halálig.

De még ne jöjjön a komor halál,
Hogy minket elszakasszon!
Legyek vidám, mosolygó öreg úr
S te bájos öregasszony.

Szívünk viruljon késő ősszel is,
Mint délvidéki rózsafának ága.
Tanítsunk hűtlen, hervadt ifjakat
Hú szerelemre, örök ifjuságra!...

De profundis.

Könnyelmű voltam, gyerek — fiatal,
Szívembe sok a szerelem, a dal,
Marokkal szórtam kincsem, vagyonom
S most — sirok elmúlt ifjuságomon,
Melyből oly kevés, a mi megmaradt:
Egy tört remény, egy megtépett szalag,
Marék virág, mely sárga, hervadt...
Én Istenem, de minden elhagyott!

Kék ég alatt, pacsirta szó után
Daloltam édes dalom hajdanán,
Szívemből jött fel mindenik szava,
Nótát csinált rá erdő madara,

Némán hallgatta fű, fa, messze táj,
Megérezte, hogy szívem fájva-fáj
És mozdulatlan nem zavarta meg
Az én busongó nagy keservemet.

Aztán örültem: százezer sugár
Vidított fel, ha jött reám a nyár,
Én rám mosolygott minden pillanat,
Arany borítá ifjuságomat,
Enyém volt mind, mit gondolnom lehet,
Álmomba csók ringatta lelkemet,
És minden perc egy új gyönyört hozott.
S koldulni jöttek hozzám — boldogok.

Aztán egyszer csak — elmúlt a nyár.
Hol a virág, a csók, a napsugár?
Más lett talán a föld, kihűlt a nap,
Hogy nem dalolnak dal a madarak?
Hol, merre jártok édes asszonyok?
Miért, hogy szívem többé nem dobog,
Selyem ruhátok illatja ha száll?
Hol van a régi tavaszi sugár?

Ki tudja merre, és ki tudja hol?
Mást ragyog most be tudom, valahol.
S én mint az árva, élek egyedül
Lelkemre gondok ezre nehezül,
S mig rég marokkal szórtam vagyonom,
Most sirok elmúlt ifjuságomon,
Melyből oly kevés, a mi megmaradt...
Oh Istenem! adj még egy sugarat!

Zombory Andor.

A vármegyének a közigazgatási és gyámhatósági szükségleteiről, valamint ezek fedezetéről az 1905. évre szóló s az 1905. és 1906. évre elkészített közüti költségvetését a közgyűlés elfogadta. Valamint a községi és körjegyzők és a segédjegyzők illetményeinek az 1904. évi XI. t.-cz. alapján való szabályozása tárgyában tett alispáni intézkedést jóváhagyta. Ugy szintén a gyámoltak és gondnokoltak pénzének kezeléséről, a fürdőkről, a községi és körjegyzők által végzett magánmunkálatokról szóló szabályrendelet-tervezeteket is. A földmívelésügyi miniszter rendeletének az állattenyésztésről szóló szabályrendelet módosítása tárgyában eleget tett a közgyűlés s a Dr. Torma Miklós által a dési állami főgimnázium tanulói javára tett alapítvány alapító-oklevelét elfogadta és a felügyeleti tisztet elvállalta ezen alapítvány felett.

Ezután elfogadta a közgyűlés azon alispáni javaslatot, hogy a beszüntetett 5 járási gyakornoki állást újra rendszeresítsék s 7 új járási őrnöki állást szervezzenek, mert a felhalmozódott munka ezt megköveteli.

Több vármegyei és városi törvényhatóság átiratának tárgyalása után a közgyűlés elfogadta Dész városának 1903. évi zárszámadását, 1905. évi költségeloirányzatát, Dész város gyámpénztárának, nyugdíj-nlapjának, kövezet-alapjának 1903. évi zárszámadásait.

A Dész városában megejtett őrnöki választás ellen beadott felebbezést elutasította a közgyűlés, mint a törvényben nem írt okokban gyökerezőt. Szamosújvár városának 1903. évi zárszámadását szintén jóváhagyta a megye, mely után több apróbb községi ügy tárgyalása következett.

Az ülés már 1/2 12 órakor véget ért elnöklő gróf főispán zajos éltetésével.

A Kaszinó közgyűlése.

DÉS, október 18.

A Dési Kaszinó folyó hó 15-én (szombaton) tartotta évi rendes közgyűlését Placsintár Ödön ügyvezető-igazgató elnöklete alatt.

A gyűlésnek, melyen városunk intelligenciája csaknem teljes számban jelent meg, legfontosabb száma az elnök-választás megejtése volt. A Kaszinó eddigi elnöke Dész Zoltán, Dészről történt végleges eltávazása miatt lemondott az elnökségről s helyébe a Kaszinó elnökeül a gyűlés gróf Bethlen Pál főispánt választotta meg nagy lelkesedéssel.

A gyűlés egyébként a rendes modorban folyt le. Elnöklő igazgató üdvözlőlvén a tagokat, felkérte Kádár József főjegyzőt az egyesület múlt évi működéséről szóló jelentés felolvasására. A jelentés, mely a Dési Kaszinónak történetével fűszerezve kellőképpen méltatta az erdélyi haza-

rész e legrégibb társaskörének jelentőségét, — így hangzik:

Mélyen tisztelt közgyűlés!

A Dési Kaszinó egyike a legrégibbeknek hazánk e részében. Széchenyi, a nagy magyar kezdeményezésére 1833-ban alakították meg az elődök a hazafias közszellem felköltésére.

A Rákóczi fejedelmek lakta palotában nyílt meg, a honnan 1838-ban állandó helyiségebe költözött, a melyet a nagynevű gr. Bethlen Pál főispán, a Weérek, Alsók, Tormák, Kozmák s vármegyénk kiválóbbjai jelenlétében nyitottak meg nagy ünnepélylyel 1839 január 8-án.

Huszonöt évig használta bérfizetés nélkül a más telkére a maga építette hajlékot, melynek létrehozására és felszerelésére a többiek közt gr. Bethlen Ferencz, a minden jóért lelkesedni tudó főúr, áldozott legtöbbet. Ezután mérsékelt házbért fizetett érte az ev. ref. fiúiskola alapjának 1873. évig, hogy a város nevelésügyének ezáltal is hasznára lehessen.

Tagja volt e vezérszerepet vivő vármegyének majdnem minden számot tehető lakosa. E körben, e társalkodási egyesületben vitatták meg a politikai, társadalmi s közművelődési kérdéseket. Sok üdvös mozgalom indult ki e körből. Legnevezetesebb alkotása a ma is meglevő, de azóta a város tulajdonába ment, 1847-ben nagy ünnepségek közt, a mostani ev. ref. énekevezéri lakás és leányiskolául használt házastelken, megnyitott kisdudóv, melyet azon célból is létesítettek, hogy benne a vármegye közsegei számára képzett óvókat neveljenek.

A „tisztelt tagtársak“, mint akkor szözlítoták egymást az egyesület tagjai, osztály- és rangkülönbség nélkül jobb jövő kívánsáért fáradoztak s megteremtették többek közt a vármegyei kölcsönző és tűzkármentesítő egyesületet is; de ezt és annyi mást megsemmisítette a változó idő.

1849. év végén „mint célra nem vezető egyesület“-nek becsukták ajtait. 1852 után nyíltak meg újból termei, de a nézetnyilvánításokat, s azon eszméket, melyekért 1848-ban lelkesedett s áldozatot hozott a haza oltárára is, kebelökbe kellett zárnia, mert kémekkel, titkos feladókkal voltak tagjai tarkázva. 1859—1867 közt, hazánk ügyének derültével, szebb napok köszöntöttek be társalkodó egyesületünkbe is. Kaszinónk ekkor élte virágzó korát. Azóta örvény s habok között sokan vezettek kaszinónk hajóját. Mostani igazgatói is ép akkor vették kezökbe kormányát, midőn az elsüllyedésnek, alámerülésnek iudult.

Husz éve már hogy kormányozzák sokszor ellenkező szelek ellenében, válságok között vezették. Megóvták az elsüllyedéstől, az enyészettől és fényre emelték, sokat ígérő kikötőbe vezették. Most csendes széllel evez a sik tengeren, de kormányzása mégis sok figyeimet, körültekintést igényel.

Nehéz anyagi viszonyai között 1896-ban hazánk ezer éves fennállásának emlékére 2000 koronás alapítványt tett a kolozsvári Ferencz József tud. egyetemen tanuló egy ifju segélyezése céljából, s remélhetőleg két év múlva a segélyezés folyósítható lesz.

Főbb vonásokban azért jeleztem ez egyesü-

let multjára vonatkozókat, hogy ujabban belépett tagjai is némileg tájékozást szerezhessenek a Kaszinó multjáról.

Jegyzőkönyvre vett ügyei nem voltak oly számosak, mint az előző években, de a vezetők ülésen kívül intézték el 1901 május 1-től 1903. évi május 1-ig terjedő időre a fűtés és világítás ügyét aként, hogy a jelen évre is már 402 kor. 12 filért fizettek be. A fűtés ügyében az igazgatóság a Szentferencz-rendű zárda épített bizottságával arra a megállapodásra jött, hogy ez a Kaszinó nagytermében egy diszes és jól fűthető kályhákemenczét állít fel saját költségén, még a jelen év őszén, s ez által a multban tapasztalt fűtés hiányán is segítve lesz.

Az alapszabályok 11. §-a értelmében felszólította azon tagokat, kiknek kötelezettségük lejárt, az ujonnan való beállásra. A mult évben felvett 14 tagot. Eltávazás folytán kilépett 8, köztük Dész Zoltán az egyesület elnöke.

Hat ízben tűzött gyászlobogót erkélyére, Németh János, Klármann Adolf, Haas Pál, Torma Imre, Adler Mihály és Ferenczy István halálát gyászolva. Legyen emléktük áldott, nyugalomuk csendes!

A változások mellett van egyesületünknek vidékiekkel együtt 171 rendes tagja.

Hazafias ünnepélyek alkalmával külsőleg is kifejezte a Kaszinó belső érzelmeit, helyiségeinek ablakait, erkélyét lobogókkal díszítette ki, fényes világítás mellett.

Figyelmét egyszóval mindenre kiterjesztette, a mit a Kaszinó virágzóvá tételére célszerűnek és helyesnek látott.

Mínt hogy jelentésem csak szorosan a választmány s az igazgatóság vagyis szorosan a gyűlések tárgyalta ügyeit öleli fel: a pénz- és könyvtárnok s az egyesület jogtanácsosa külön fogják e gyűlés folyamán jelentéseiket megtenni, azért azokra ez alkalommal nem terjeszkedtem ki.

Az alapszabályok 44. és 58. §-ai értelmében jelentésemet a választmány s az igazgatóság működéséről megtevéen, tisztelettel kérem annak elfogadását.

Dész, 1904 augusztus 17.

Kádár József, főjegyző.

Majd a számadások és a könyvtár megvizsgálására kiküldött bizottságok jelentésének meghallgatása után rátért a gyűlés a tisztújításra, miután a Kaszinó jelenlegi tisztikarának mandátuma lejárt.

Placsintár igazgató köszöntö meg a multakra nézve a támogatást s kiküldve Vásárhelyi Boldizsár elnöklete alatt a szavazatszedő bizottságot, letette mandátumát a közgyűlés kezébe.

Általános élénk éljenzés mellett választatott meg az új tisztikar a következőkben, igazgatók: Placsintár Ödön és Voith Gergely. Főjegyző: Kádár József. Aljegyző: Dombora Árpád. Pénztárnok: Kászonyi Jenő. Háznagy: Kühbacher Ferencz. Jogtanácsos: dr. Weisz Lipót. Könyvtárnok: Sombory Zsombor. Igazgatósági tagok: dr. Torma Miklós, dr. Hankó Ödön, Maléter Zoltán, Biró Antal,

Hajnal.

Írta: ERDŐS RENÉ.

Aludni, aludni!

Kabító, nehéz illat, ami megülte az agyát, fogva tartotta; tompa mozdulatlanságában oda kötötte a pamlaghoz és nem engedte, hogy felnyissa a szemeit.

Nem aludt és nem volt ébren, de azért tisztán hallotta, hogy valahol kulcs fordul a zárban, aztán halkán, óvatosan, puha léptekkel végig siet a folyóson. Aludni, aludni!

A szoba homályos volt, a gyertya tövig égett; kicsi, hunyókáló lángja lomhán nyaldosta a tartó kerületét, a vésett czirádákat.

A gyertya, a gyertya — gondolta — kiégett és mindjárt egészen sötét lesz. Le kellene feküdni. A nyitott ágy érintetlen, sima fehérségében ott pompázott csukott szemei előtt és hitta, csalogatta.

— Megyek — gondolta és nem mozdult.

Ugy érezte, halálos vétek megszakítani ezt a boldogító, édes önkívületet, melybe csak elvélve cikázott fel néha egy-egy tudatos hangulatérzés.

— Isten vele — susogta magában, megismételve a rövid kis bucsuzást — Isten vele! Köszöntöm a csillagokat oda kűnn. Áldom áldom!

— Bolondság — nevetett később — hiszen már elment! és le kell feküdni.

De úgy érezte, hogy nem álmos.

Felült. Arczából a haját kisimitotta és körülnézett. A gyertya utolsó lobbanásánál valami különös dolgot vett észre a padlón és attól meg-

ijedt. Nem tudta, mi lehet. Szerette volna megnézni, de nem mert a sötétben feléje közelíteni. Bolond, gyermekes felelem vett erőt rajta és tanakodott, hogy mit tegyen. Ám akkor vette észre, hogy a csukott ablaktáblakon keresztül sajátságos kékes fehér fény szűrődik be hozzá.

— Mi lehet ez? Holdvilág nem! No lám, észre sem vettem. Ki fogom nyitni az ablakot.

Fölkelt és az ablakhoz ment, hogy felnyissa. De rögtön ámulva tántorodott vissza.

— Mi ez? Talán csak képzelődöm. Nincsenek csillagok és az ég rózsaszínű és a felhők fehérek A felhők! És fényesek is! Mitől? De mitől?

Nem mert hinni a virradatban. Inkább azt gondolta, valami idegen és különös ég alá jutott egyszerre, a melynek a színe más, a felhői mások.

— Hátha felnyitnám az ablakot? Levegőt akarok érezni. Sok levegőt! Hűvöset, éleset! A fejem!

A lecsapódó hajnali lég valósággal elszedítette. Odaborult az ablakfára és átadta fejét a könnyű szélnek, a mi a közeli jegegyék erős, átható illatát sodorta feléje. Azt hitte, álmodik; még mindig egy csodaszép és forró varázslat alatt áll, mely minden dolgot más színben mutat meg előtte. Egyszerre éles madárhang üti meg a fülét. Összerezzen.

— Teremtő Isten! Csodák ezek! Csodák! Miért hogy ezt teszed velem? Mivel érdemeltem meg? Miért vagy ilyen jó? — Sohasem tudta, hogy madárfészkek vannak a szomszéd kert fáján. Most ők közelítették hozzá, nagy, dalos szóval.

Olyan hálás volt érte! A szemeibe könnyek lópdóztak. Imádkozott. Ugy érezte, sohasem volt még ilyen jó, mint e perczen, a mikor bágyadt szempillákkal, egy álmatlan éj után megnyitja elkét egy madárcsalád énekére.

Soha még ilyen forró nem volt, még soha háláadás ily benső, soha áhitat ilyen őszinte. Tulajdonképen nem kért és nem köszönt semmit. Sőt lett volna egy kis rejtegetni valója is. De erről megfeledkezett. Csak mikor elfordult az ablaktól és körülnézett a szobában, utódik meg kissé. Hirtelen eszébe jutott az a különös tárgy, a mit az imént a padlón látott. Most kereste és nem találta. Nem volt sehol. Erre még jobban elcsodálkozott.

Képzelődtem volna? Árnyék volt? Valami szeszélyes, különös árnyék? Nekem úgy tetszett, valami virág, aminek szárnyai vannak. Egy szárnyas virág! Olyannak látszott éppen! Piros volt a feje és a szárnyai fehérek. Lehet, hogy az volt csakugyan és kiröpült a nyitott ablakon a fejem fölött éppen, de oly halkán, hogy észre nem vettem. Beh kár.

*

— Késő van az Istenért! Tízre jár, kisasszony! Meddig alusznak még?

A kisasszony szóra kicsit elkomolyodott és abbahagyta a nyújtózkodást.

— Ejha! Ez szép dolog. Délelőtt 10 óra és a kisasszony még alszik. Ejh' Mari, Mari, még mindig alszik.

— Mit szólnál hozzá, ha most már örökre aludna? Soha fel sem kelne?

Bokros Lajos, Hatfaludy József, Balázs Máté, Vékony Ferencz, Bándy György, Kabós Sándor, Vásárhelyi Baldizsár és Szabó István.

Még dr. Körösy György néhány életrevaló indítványát fogadta el a gyűlés, melynek czélja a Kaszinó könyvtárának tudományos művekkel leendő bővebb ellátása s elhatározta, hogy az eddig szedett 4 korona könyvtárilletéket eltörli s helyébe az ujonnan belépő tagok díját emeli fel 2-2 kor.-val a könyvtár-költségeinek fedezésére. A gyűlés elnöklő igazgató elzetésével ért véget.

HIREK.

— **Kisiklott személyvonat.** Könnyen végzettség válható szerencsétlenség történt a szamosvölgyi vasútnak dës—kolozsvári pályáján, mely azonban istennek hála emberáldozatot nem követelt. Október hó 18-án, kedden reggel a Désről 7 órakor elindult vegyes vonat, melyet a vasút egyik legújabb mozdonya, a 25. számú, vontatott, a dësi állomástól nem messze, a réterdő alján a dësaknai pályatest elágazásánál eddigelé ismeretlen okból kisiklott a kolozsvári sinpárból és rámenvén a dësaknai sinpárra, arról lecsuszott és mélyen belefuródott a töltésbe. A mozdony s a közvetlen utána jött szerkocsi és öt deszkával megrakott teherkocsi síklott ki a rendes pályáról, ellenben a többi teherkocsik s az összes személyszállító coupék fentmaradtak a rendes pályán. Sem a vonatvezető-személyzetnek, sem az utasoknak nem történt bajuk, mert a pályatöltésbe mélyen befuródott vonat nem tudott messze menni s így nem zuhant le a csaknem 1 méteres töltésről.

A Kolozsvárról 9 óra után érkező személyvonat már nem juthatott be Dés állomásra, hanem az utasok átszállás után egy kirendelt segélyvonattal folytatták utjukat $\frac{3}{4}$ órai késedelemmel. A kisiklott vonatnak nagy néző közönsége akadt. Azonnal a helyszínen termett a vasúti gépgyári műhely vezetősége sok munkással és Sterba Dezső felügyelő a központból s nekiláttak a megrongált pályatest helyreállításához és a vonat visszaemeléséhez, a mi hosszas, csaknem 5 órai munka után sikerült is. Hogy a kisiklást mi okozta, az kétségtelenül megállapítva nincs, valószínű a feltevés, hogy *valaki a váltóból kiszedett néhány csavart s ez okozta a hibás váltóállítást*; egyébként ezt kideríteni a nyomban bevezetett vizsgálat lesz hivatva. A vasút vezetősége dicséretes gyorsasággal és erélyvel látott hozzá a baleset okozta zavar és kellemetlenség elhárításához s az utazó közönség meleg hálával honorálta figyelmes és körültekintő eljárását.

Ez ügyben a szamosvölgyi vasút igazgatósága következő hivatalos értesítést adta ki: Folyó hó 18-án közlekedett 13. sz. vegyesvonatnál 5 teher-

kocsi eddig ismeretlen okból a pálya 438/39. szelvényei között kisiklott, minek folytán 13. és 2. sz vonataink a délelőtti órákban csak átszállással közlekedhettek. A pálya a déli órákra teljesen helyreállítatván, ezzel egyidejűleg fentjelzett forgalmi akadály is megszűnt. A kisiklásnál 5 teherkocsi kivételével sem az utasok, sem a vonaton levő vasúti személyzet közül senki meg nem sérült. A kisiklást előidéző okok megállapítása czéljából a vizsgálat megindított. A szamosvölgyi vasút igazgatósága.

— **Gazdasági tudósító kinevezés.** A m. kir. földmívelésügyi miniszter Czetz Arthur dësi lakost Szolnok-Dobokavármegye Dés r. t. városa határára gazdasági tudósítói teendőkkkel megbízta.

— **A Nagybánya—felsőbányai vasút megnyitása.** Tolnay Kornél debreczeni üzletvezető, Ericz Ernő főfelügyelő, pályafentartási osztályfőnök, Berényi főfelügyelő, a forgalmi osztály főnöke, Czinner mérnök és Kiss Béla mérnök szombaton az új vasúton egy géppel és egy szalonkocsival Felsőbányára utaztak, megvizsgálták az egész pályát és abban állapodtak meg, hogy szorgalmas munka mellett, az új vasút *október 31-én* megnyitható. Erre nézve a terv ma az, hogy 31-dikén d. e. 9 órakor külön vonattal érkeznek Szatmár felől a hivatalos egyéniségek Nagybányára, innen 10 órakor lesz az indulás, Felsőbányán bankett s onnan 5 órakor visszajönnek a vonattal. Az ünnepély után nov. 1-én fogják a nagyközönség számára a vonatot átadni. Az új vasúti tarifa ez: Nagybányától Felsőbányáig a személyjegy ára lesz III. osztályon 30 fill., II. oszt. 44 fill., I. oszt. 80 fillér.

— **Örmény varrottasok.** Egyik régebbi számunkban megpendített eszmének már hamar akadt megvalósítója. A Kolozsvári Kárpát-egylet kiállításán hely jutott a szamosújvári örmény varrottasoknak is, melyről egy szakember most következőket írja nekünk.

A XII—XIV. sz. hadjárata alatt Árméniából száz meg száz család volt kénytelen kivándorolni, s miután a vagyonosabb patriciusoknak volt több veszteni valójuk, tehát az egyéb drágaságokon kívül főként az előkelő nemes örmény nők értékes ruháikat, arany, vagy ezüst szövetű köntöseiket, köpenyeiket, keleti sáljaikat, aranyhímzést és kelméjű fej és egyéb kendőiket, kötényeiket és drága szőnyegeiket stb. igyekeztek magokkal hozva a zsákmányolás elől megmenteni. Az E. M. K. E. örmény kiállítása érdekes kulturtörténeti képét világítja meg egyúttal a betelepült örménység előkelőségének és vagyonosságának. Igaz, hogy keleti szövetek és himzések nagyrésze elpusztult: egy kis része azonban az egyház tulajdonába került. Ilyen kiváló nevezetességű többek közt az egyházi köröket különösen érdeklő 5 drb palástgallér (vágász), melyeknek veres és kék bársonyán váltakozva a Megváltó és 12 apostol alakja, Krisztus feltámadása, Mária menybemenetele, Gyümölcsoltó boldogasszony és Jézus a keresz-

fán czimű régi himzések láthatók. Ezeket a gallérokat nagyon régieknek kell tekintenünk s valószínűleg az ősz hazából származnak, mert kezdetlegességük, Govrik Gergely keleti archeologus szerint az örmény művészet barbár időszakára mutat. Ezeket a gallérokat keleten a pap a miséző-paláston hordja, mely a latin egyház válkendőjének, velum, felel meg. A gallérokön számos örmény felirat van.

— **A József főherczeg-szanatorium hölgybizottsága:** A mint értesülünk, a József főherczeg Szanatorium-Egyesület elhatározta, hogy az országban szanatoriumi hölgybizottságokat alakít. Jó forrásból arról értesülünk, hogy a bizottság városunkban a következő hölgyeket kéri föl a hölgybizottság szervezésére: Gr. Bethlen Pálné, Bándy Györgyné, Balás Máténé, Voith Gergelyné, Schöffmann Imréné, Vékony Ferenczné, Hatfaludy Józsefné, Tüzes Karácsonné, özv. Róth Pálné, Dr. Körösy Györgyné, Kádár Józsefné, Binder Gusztávné, Kászoni Jenőné, Nik Ferenczné, Illgner Károlyné, Dr. Vajda Lipótné, Dr. Parády Ferenczné, Kühbacher Ferenczné. A fölkérendő tagok az egyesület védnöke József kir. herczeg aláírásával diszes oklevelet kapnak, melynek művészi rajzán egyik nagy festőművésznünk most dolgozik. Az egyesület elhatározta, hogy az első népszanatorium épületében elhelyezendő márványtáblán örökíti meg azoknak a lelkes hölgyeknek neveit, a kik a nemzeti veszedelem ellen való küzdelemben a legnagyobb tevékenységet fejtették ki. A szanatoriumi hölgybizottság alakítása valóban szép, nemes és üdvös gondolat. És a derék egyesület valóban jól számít, midőn a magyar hölgybizottságot keresi meg. Mert minden ügynek győznie kell, a melyet a magyar hölgyek fölkarolnak!

— **Eljegyzés.** Bernát Nándor a „Dés és Vidéke“ felelős szerkesztője október hó 16-án eljegyezte Vajdaházán Legman Idát, Legman Simon leányát.

— **Halálozás.** Özv. Simay Antalné életének 73-ik évében folyó hó 17-én este elhunyt Szamosújvárt. Temetése f. hó 19-én d. u. 4 órakor történt.

— **Állatagészségügyünk vármegyénkben** a a mult héten következő volt, veszettség: bethleni Somkerék. Takonykór és bőrféreg: dësi Bacza 1 m. Ragadós száj- és körömfájás: bethleni Felsőilosva 3 u., csákigörbői Alsóhagymás, Semesnye 13 u.; dësi Bálványosvárálja 9 u.; kékesi Noszoly 1 t., Szászmaté 2 u.; nagyilondai Kabalapataka 2 u., Oroszmező, Tőkepataka 11 u.; szamosújvári Nagyiklód. Rühkór: csákigörbői Szurdok 16. Sertésorbáncz: nagyilondai Galgó. Sertésvész: bethleni Felsőilosva; csákigörbői Alparét; dësi Alsókosály, Bálványosvárálja, Gáncs 9 u., Horgospataka 4 u.; magyarláposi Kisdebreczen 4 u., Laposdebrek 7 u.; nagyilondai Kabalapataka 8 u., Oláhfordorháza 4 u., Oroszmező 2 u.; szamosújvári Kendilóna 6 u.

— **A vármegyei alkalmazottak temetési járuléкаи ügyében** elvi jelentőségű határozatot hozott legújabbán a belügyminiszter. Értesíti a törvényhatóságokat, hogy a vármegyei alkalmazottak temetési járulékaiknak a viselésére továbbra is az alap, illetőleg pénztár hivatott, amelyből az elhalt alkalmazott a fizetését huzta. Vagyis, amennyiben az egész fizetését a vármegyei költségvetés alapján engedélyezett állami javadalmazásból nyerte, a temetési járulékot is onnan kell kiutalni. Amennyiben azonban esetleg annak egy részét, mint a nyugdíjba beszámítható működési, illetőleg személyes pótlékot, valamely alap vagy pótdadó igénybevételével fedezték, az ennek a résznek megfelelő temetési járulékhányad is ennek az alapnak, illetőleg pótdadónak a terhére esik. Ha azonban különös méltánylást érdemlő esetben a hányadot ki akarják terjeszteni, az esetben a fedezeti alaplól külön és a saját hatáskörében gondoskodik a törvényhatóság.

Irodalom.

Modern írók kögyvtára. A modern irodalom mind nagyobb térfoglalása mellett igazán hëzagpótló irodalmunkban az a vállalat, mely Rózsa Miklós szerkesztésében a modern irodalom legszebb és leghíresebb alkotásait adja közre magyar nyelven, páratlanul olcsó és amellet feltűnően művészi kiállításban. Az első cyklus tíz kötetből áll, mindegyik kötet külön önálló munka s íróinak névsorában a külföld legjelesebb regényíróit és novelistáit találjuk. A most megjelent kötetek a következők: I. kötet Hermann Hejermans: Zsidó fufang. II. kötet Rudyard Kipling: A fekete Jak. III. kötet Maxim Gorkij: A pénz. IV. kötet Leonid Andrejew: Kód V. kötet Octave Mirbeau: Bűn. VI. kötet Maxim Gorkij: Malva. VII. kötet Semjon Juskevics: Ghetto. VIII. kötet Rudyard Kipling: A birmai leányzó. IX. kötet Catulle Mendés: A kolostor meséi. X. Paul Burget: Velencei éjszakák. A kötek fordítása s művészi munka, külső kiállításuk pedig mindenben méltó az eredetieknek világhíréhez, amennyiben papirosuk, nyomásuk, könyvdiszeik egyaránt artisztikusak, ozimlapjaikat pedig elsőrangú festőművészek színes rajzai ékesítik. Mesés olcsósága mellet — egy-egy kötet bolti ára 60 fill. — óriási elterjedésre tarthat számot a „Modern Írók Könyvtára“, mely folytatólag meg forgja ismertetni a magyar közönséget az egész modern belletrisztikával. A pompás kötetek Szilágyi Béla kiadásában (Budapest, Károly-körút 26.) jelenlek meg és minden könyvkereskedésben kaphatók.

Kiadja a szerkesztőség.

— Isten ments! — ijedezett a vén asszony, — akkor halott volna?

— Halott az! Bizony. Te, Mari, tudod mit? Ne hívj engem kisasszonynak ezután. Ugy mond, hogy: asszonyom. Szépen, komolyan. No próbáld! Tudod-e? Halljam csak!

— Ugyan, ugyan. Ez megint micsoda bolondság? Mindig ilyesmin töri a fejét!

— Mindig-e? Igazad van. De most mondok okosat is. Szörnyen éhes vagyok, Mari szörnyen! Akarsz adni nekem valami ennivalót? Sűrű tejet a teámhoz sokat. Tojást, vaját, konyakot is. Tudod még mit? Epret. Haragos-pirosat, naptól agyoncsókolt, remegő, illatos epret! Óh!

— No ez megint mi? Kincset talált álmban, hogy úgy örül?

— Azt, azt! Mari tudod-e? Utrakelünk! El fogunk innen menni. Nem lehet ekkora boldogsággal egy helyben maradni. Jó lesz keresztül törtetni városokon és vizeken! Idegen, sohasem látott emberek szemébe belemosolyogni, apró gyermekek fejét lopva megsimogatni. Otthon elbujva négy fal közzé, nagyot örülni mindennek a mi öröm, gyönyörűség, hangos nevet adni! Azt mondani neki: Szerelem! Szerelem!

— Megint a felhők közt jár, megint. De lekerül onnan és sirni fog — megint.

— Lehet. De ne mond ezt most nekem. Tagadd el! Ugy sem hiszem. Aztán még — te ezt hogy is értenéd öregem! Mikor volt az, mikor te rózsaszínű eget láttál, fehér fellegeket, piros szirmu, szárnyas virágot? A mi most itt van, aztán egyszerre nincs, elrepül.

— Lelkem, virágom, hogy repes, hogy árad ki a szívéből a sok fényes hazugság! Emlékezzék: estére fázui fog, megkuporodik egy sarokban, lehunyja a szemét és azt mondja: „Mari, jó volna meghalni!“

— Nohát nem mondom. Ha mondom, neves ki. Mit huhogatód el előre a sötétséget, mikor még a nap tart? Te boszorkány, eredj!

Hogy kitípegett a szobából, még haragosabb lett rá.

— Ezt a vén asszonyt el fogom küldeni. Igaz, hogy őriz gyermekkoromtól, de szomorít az öregsege és az, hogy tisztában van velem.

— No kelünk-e már végre? Dél is lesz csakhamar! — mondta az asszony a reggeli után.

— Vagy ugy? Hát csak zárd be az ablak-táblákat megint. Mari ma nem lesz dél, se délután, se alkonyat. Ma egész nap éjszaka lesz. Gyönyörű, meleg alvás és utána hajnal, rózsaszínű ég és madárdalos ima.

Hogy az öreg asszony szomorúan bámuló szemeit látta, hevesen rátámadt:

— Micsoda? te nem is tudod? Ideát a szomszédkertben madarak tanyáznak. Az egyik jege nyén, jól elrejtve, ott egy kicsiny fészek. Csak ugy lóg. Az ember azt hinné, minden perczen leesik a földre. És a lakóinak ugyancsak együtt van a kedve! Különösen hajnal felé, te persze nem tudod.

Tovább nem birta. Akarata ellenére ellepte a pirosság az arcát. Reszkette huzta rá kis párnája fodrást és lecsukta a szemét.

